

Stórhvalurin kavar í djúpum sjógvi

- Tað er ræðuligt, at eitt samfelag sum tað føroyska við so nógum góðum síðum og dygdum hevur hýst fólki, sum mistu virðingina fyri øllum tí góða, sum hetta samfelagið í øldir hevur bygt á, sigur Jan Kløvstad, sum eftir fimm ára skeið í Føroyum nú takkar fyri seg

Jan Kløvstad tók við starvinum sum stjóri í Norðurlandahúsinum í 1989.

Hann kendi bert nakrar føroyingar, sum hann hevði hilt í samband við norðurlandskt ungdomsarbeiði. Hann visti lítið og einki um føroyska mentan, undantikið William Heinesen, føroyska dansin, Eyðun Johannesen, leikstjóra og Anniku Hoydal, sjónleikara.

Nú hann fer avstað um nakrar dagar, er hann vorðin klókari og sær føroyska mentanarmál og onnur samfelagsvirkisfrøi við øðrum eygum.

Gjort nógv um seg

Jan Kløvstad er tann stjórnin á mentanarstovninum, sum hevur gjørt mest um seg, og hevur skipað fyri flestum og mest fjøltáttaðum tiltøkum, síðani Norðurlandahúsið varð sett á stovn.

Har hevur verið arbeitt at kalla allan sálarringin við hvørt, og stjórnin hevur lagt nógv á starvsfólkini - tó at hann ikki hevur kravt meir av teimum, enn av sær sjálvum.

- Tíðirnar eru nógv broyttar í Føroyum, frá tí eg tók við í oktober 1989 og til í dag, sigur Jan Kløvstad.

- Tá var einki arbeiðsloysi, og tá segði løgmaður í nýttársrøðuni, at Føroyar vóru so væl rikið samfelag, at tað var eindømi í heiminum.

- Kortini segði ráðgeviandi nevndin longu í 1985 í síni frágreiðing til donsku stjórnina, at um Føroyar vóru sjálfstøðugt land, so hevði heimabankin sett landið undir umsting.

- So eg visti kortini, at tað ikki stóð væl til, men eg hevði ikki fmyndað mær, at tað fór at ganga so skjótt aftur í føroyska samfelagnum, sigur Jan Kløvstad

- Vit hava eisini kent afturgongdina her á stovninum. Tey fyrstu árin fekk Norðurlandahúsið stuðul frá landi og kommunu, tá størri tiltøk vóru framd. Tað hava vit ikki fingið seinnu árin.

Skattakrónur

- Norðurlandahúsið hevur tó latið sín part til samfelagið. Í fjør vóru 5.2 mió. krónur útgoldnar í løn á stovninum.

- Stóðu vónirnar mátt við tað, sum tá væntaði av føroyska mentanarlívinum?

- Sum sagt, so visti eg lítið og einki um føroyska mentan, áðrenn eg kom higar, men eg hevði ikki fmyndað mær, at tað var so ríkt og fjøltáttað, sum tað veruliga er í hesum líla landi.

- Eg hevði ikki væntað, at føroysk listafólk vóru so lítið kend uttanlands, undantikið í Danmark. Eg var eisini bilslin av at musikkívið var so ríkt í Føroyum. Tað hevði eg ikki væntað.

Jan Kløvstad helt frá byrjanini, at tað var neyðugt at kunna umheimin um føroysku mentanina, eins og hann royndi at fáa útlendsk mentanartiløk hendavegin, ikki bert til Norðurlandahúsið í Havn, men eisini út í hvønn krók í Føroyum.

Einki var ov stórt ella ov smátt til ikki at gera okkurt tiltakið, eitt nú var konsert í Dímun fyri nøkrum árum síðani, bert fyri at nevna dømi.

Virkisskrárl og mentamá

- Hava vit nakran mentanarpolitikk í Føroyum?

- Um tú lesur virkisskránni hjá politisku flokkunum, so stendur ógvuliga sjáldan nakad um ávisan mentanarpolitikk.

- Tí verður mentan oftast

bundið at ávísam persónum. Her hugsi eg um Bárð Jákupsson, fyri Listasavnið, Ólavur Hátún fyri Musikskúlan, Jóhan Hendrik W. Poulsen, fyri tað málsliga, Ingrid Sondum fyri barnabókakútgávu, bert fyri at nevna dømi.

- Øll hesi málsøki kunnu bert fremjast, um ein sterkur persónur stendur á odda fyri virkseminum. Tað hevur ment einstøku listagreinarnar, at slíkir persónar eru virknir í Føroyum.

- Undantikin er tó sjónleikurin, sum ikki hevur vunnið frama á sama hátt í Føroyum.

Sjónleikurin fyri mismuni

Til samanberingar kann sigast, at tær áður nevndu listagreinarnar hava ávíst mál at virka fyri, meðan sjónleikurin hevur so nógv ar listagreinarnar tengdar at sær, at tað ikki hevur verið gjørligt at samanfata undir einum.

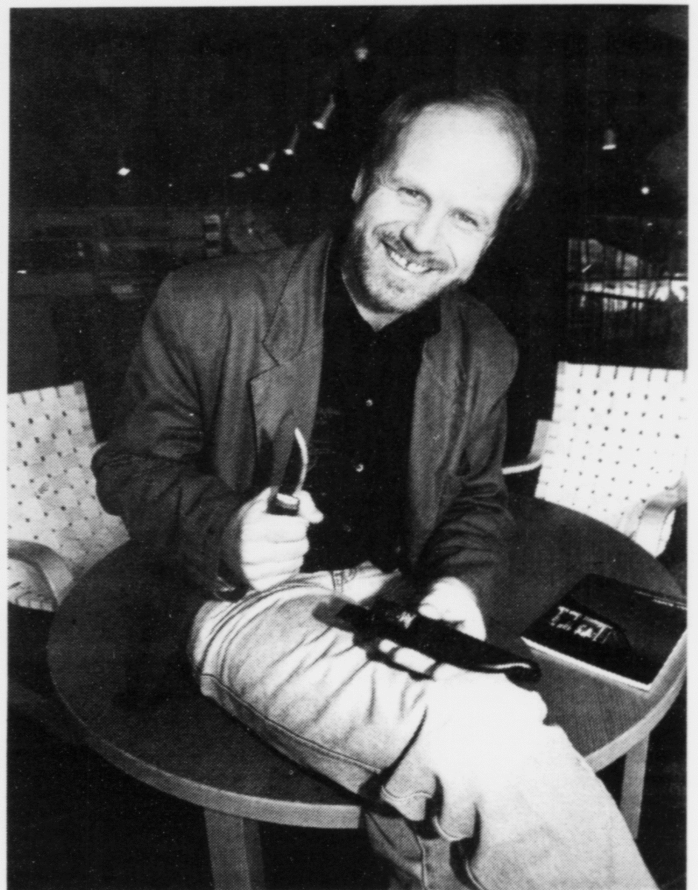
Her hugsi eg um tær sjálfstøðugu listagreinarnar, sum hoyra til sjónleikin, eitt nú ljós, ljóð, pallsmíð, búna, senografi o.s.fr..

- Tað er tí hugstoytt, at Føroyar ikki í teimum góðu tíðunum stovnaðu veruligt sjónleikarhús, sum kundi givið sjónleikarum møguleika at ment leiklistina á annan hátt.

- Tað er ov trupult hjá sjónleikarum at sleppa at spæla mennandi sjónleik, sum er neyðugt fyri at gerast ein hollur sjónleikari.

- Bert spell, at føroyingar ikki kundu finna einar fimm mió. krónur í teimum góðu 80-árunum, sum eitt tjóðleikarhús kundi verið grundað á.

Jan Kløvstad heldur, at einki land í heiminum hevur so stórt mentanarvirksemi sum Føroyar. Tað hevur

hann lagt til merkis, tá hann í sínum arbeiði hevur bjóðað føroyska list fram í Norðurlondum.

- Hjá mær hevur tað ført til trútmál innanhýsis, hvørt eg skuldi lata stuðul til føroysk listafólk at fara at ferðast fyri, ella til rithvundar at arbeiða eina ávísa tíð. Eg havi heldur valt stór og fjøltáttað tiltøk í samstarvi við ymsu listagreinarnar, men har eg sjálvur havi staðið fyri.

- Eg plagi at siga, at eg geri tað, sum eg haldi vera rættast, og at tit í Føroyum bert skuldi dragast við meg í eitt fjóra ára skeið. Teir, sum koma eftir meg, kunnu gera, sum teimum lystir.

Yrkis- og áhugalistafólk

- Eg veit væl, at mentanarlívið í Føroyum ertengt at persónum, eins og yrkislærd og áhugafólk arbeiða við um lið o.s.fr., men tað haldi eg ikki hevur verið nøkur forðing í arbeiðinum.

- Eina ferðina setti eg mær fyri at kanna, hvat listafólk aðrastaðni hildu um føroyska list. Eg bjóðaði einum kendum svenskum mentanarmanni til Føroya at velja út nøkur myndlistaverk, sum skuldu nýtast í norðurlendskari ferðamyndlistaframsýning.

Sviin kendi einki til persónar, familju og søguna hjá føroysku listafólkunum.

- Hann valdi fimm listaverk út hjá Amariel Norðoy, Zacharias Heinesen, Ingálvi av Reyni, Torbiri Olsen og Bárði Jákupsson.

- Tað sigur mær so mikið, at hóast áhugabólkar og yrkislistafólk arbeiða í hvør sínum lagi, so skiljast tey bestu listafólkini burturúr, júst tí tey hava listagávur og góða barlast í útbúgvingini.

Jan Kløvstad heldur, at tað er órættvist mótevnis yrkislærdum listafólkum, tá tey verða samanborin við áhugafólk - tó at báðir partar hava gagn av at arbeiða saman.

- Eg havi mangan eyggleitt fólk á ólavskufamsýningini í Norðurlandahúsinum, sigur Jan Kløvstad.

- Nógv vitjandi siggja bert hesa einu framsýningina árliga. Tey halda, at tað eru tey ólærdum listafólkini sum bera framsýningini uppi, men tað er skeivt. Tað eru hinvegin tey yrkislærdum listafólkini sum seta dám á framsýningina.

- Tað áhugaverda við ólavskufamsýningini er, at bæði ólærd og lærd listafólk framsýna í felag.

- Tað er helst einasta stað í verðini, at slíkt tiltak er til, heldur Jan Kløvstad.

Stovnurin til fyrri øll

- Mín setningur hevur verið, at Norðurlandahúsið skal veita bæði ólærdum og

Jan Kløvstad er ein av teimum, sum gongur við slíkraknivi, men tað er ikki fyrri at herma eftir føroyingum. Slíkraknivið bar hann eisini áðrenn hann kom hendavgin. Á myndini vísir Jan Kløvstad ein serligan knív, sum varð seldur á vetrarstevnuni í Lillehammer

lærdum listafólkum innivist, men eisini at vit loyva okkum at skilja millum, hvat er list og hvat er áhugaarbeiði, sigur Jan Kløvstad.

- Hvat heldur tú um Norðurlandahúsið sum mentanarstovn?

- Eg haldi at Norðurlandahúsið er einki minni enn eitt bragd.

- Fólk, sum eru von at vitja inn á gólvíð hugsað ikki um, at hetta húsið er nakad serstakt, sum ikki er til aðrastaðni.

- Tað kann samanberast við fuglalívið í Føroyum.

Tey, sum eru von við fuglamar, gáa ikki eftir tí, men fert tú hinvegin heilt nær og eyggleiðir ein fugl, so sært tú ljósið spæla í fjaðrunum, og hvussu vakur hann í veruleikanum er.

Soleiðis meti eg Norðurlandahúsið. Tað góða er, at fólk hava tikið húsið til sín og hava gjørt tað til ein náttúrligan part í gerandisdegnum, at taka lut í tí, sum fer fram her, sigur Jan Kløvstad.

Spurdur um bestu upp-